

FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSI CÉLOK FÓKUSZBAN A MINŐSÉGI OKTATÁS

Az idei GEO magazin Fenntartható Fejlődési Célok sorozatunk mostani epizódja a minőségi oktatással kapcsolatos célokat mutatja be, a hozzá kapcsolódó problémákkal, valamint gyakorlati lehetőségekkel és érdekességekkel.

ÍRTA: SZOMOLÁNYI KATALIN

A

A 193 ország által egyhangúlag elfogadott 2030-ig elérendő 17 Fenntartható Fejlődési Cél (Sustainable Development Goals, röviden SDG-k) közül az idén már részletesen bemutatuk a Béke, igazság és erős intézmények (SDG 16), a Partnerség a célok eléréséért (SDG 17), a Fenntartható városok és közösségek (SDG 11), a Felelős fogyasztás és termelés (SDG 12), az Egészség és jólét (SDG 3), a Tisztességes munka és gazdasági növekedés (SDG 8), az Ipar, innováció és infrastruktúra (SDG 9), a Fellépés az éghajlatváltozás ellen (SDG 13), a Tiszta víz és alapvető köztisztaság (SDG 6), az Óceánok és tengerek védelme (SDG 14), valamint a Megfizethető és tiszta energia (SDG 7) célokat.

4. CÉL: MINŐSÉGI OKTATÁS

Szeptember közeledtével a legtöbb fiatalban ismerős érzések ébrednek: vége a nyári szünetnek, kezdődik az iskola! Ez a jelenség azonban nem fedezhető fel a világon mindenhol, és a koronavírus-járvány még ennél is nagyobb különbségeket

idézett elő. A 4. cél alapvető koncepciója, hogy biztosítani kell az átfogó és igazságos minőségi oktatást, valamint előmozdítani az egész életen át tartó tanulási lehetőségeket mindenki számára. Erre azért van szükség, mert az oktatás lehetővé teszi a szegénységből való kilábalást, csökkenti az országok közötti és segít leküzdeni a nemek közti egyenlőtlenségeket, illetve elengedhetetlen a tolerancia és a békésebb társadalmak létrejöttéhez.

Az elmúlt évtized során jelentős előrelépések történtek a cél elérése felé vezető úton, hiszen nőtt a beiskolázások aránya, főként a lányok körében, és egyre több helyen férnek hozzá megfelelő oktatáshoz. Mégis 258 millió gyermek továbbra sem kezdhette meg tanulmányait egyetlen oktatási intézményben sem, ez a szám az azonos korú populáció egyötödét jelenti. Ezt a számot tovább növelték a koronavírus-járvány miatti ideiglenes iskolabezárások, amelyek bár járványügyi szempontból szükségesek voltak, mégis az oktatást tekintve újabb egyenlőtlenségeket okoztak az oktatásban: voltak olyan gyermekek, akiknek minden eszközük és segítségük megvolt a tananyag elsajátításához otthon, és voltak olyanok, akiknek nem vagy maximum csak részlegesen. A 2020. áprilisi adatok szerint az iskoláskorúak 91 százalékát érintették a bezárások, ez 1,6 milliárd gyermeket jelentett.

A koronavírus-járvány előtti időszak azonban hozott pár biztató eredményt. Az általános isko-

lát elvégzett gyermekek aránya a 2000-es évek 70 százalékáról 84-re emelkedett, és az előrejelzések szerint ez az arány 2030-ra a 89 százalékot is elérheti. Az olvasni tudó felnőttek aránya globálisan elérte a 86 százalékot, míg ez az arány a fiataloknál 92 százalék.

Kevésbé jó eredményt pedig az a 773 millió felnőtt jelenthet, akik továbbra is írástudatlanok maradtak 2018-ban, és a koronavírus-járvány hatásai miatt ez a szám akár tovább is növekedhet a beavatkozások nélkül, nem beszélve az oktatás terén olyan elmaradott régiók állapotáról, mint például a szubszaharai Afrika, ahol az oktatási intézmények kevesebb mint felében van ivóvíz és áram, nem is szólva a számítógépekről és az internetről.

AZ ENSZ negyedik fenntartható fejlődési célja ezekre a problémákra kíván megoldást találni.

2030-IG ELÉRENDŐ CÉLKITŰZÉSEK

- 4.1** Biztosítani kell, hogy minden lány és fiú ingyenes, méltányos és minőségi alap- és középfokú oktatásban részesülhessen, ami megfelelő és a 4. szempontjából is hatékony tanulmányi eredményekhez vezet.
- 4.2** Biztosítani kell, hogy minden lány és fiú hozzáférjen minőségi kisgyermekkori fejlesztéshez, gondozáshoz és alapképzéshez annak érdekében, hogy készen álljon az alapképzés megkezdésére.
- 4.3** Minden nő és férfi számára egyenlő hozzáférést kell biztosítani megfizethető és minőségi műszaki, szakmai és felsőfokú oktatáshoz, beleértve az egyetemet is.
- 4.4** Jelentősen növelni kell azon fiatalok és felnőttek számát, akik rendelkeznek a foglalkoztatáshoz, a tisztességes munkához és a vállalkozói készséghez kapcsolódó megfelelő technikai és szakmai készségekkel.
- 4.5** Meg kell szüntetni a nemek közötti egyenlőtlenséget az oktatásban, és biztosítani kell az esélyegyenlőséget az oktatás és a szakképzés minden szintjén a legkiszolgáltatottabb helyzetben lévők számára, beleértve a fogyatékkal élő személyeket, az öslakosokat és a kiszolgáltatott helyzetben lévő gyermekeket.
- 4.6** Biztosítani kell minden fiatal és a felnőttek jelentős része számára, nemektől függetlenül, az írás-olvasás és a számolás elsajátítását.
- 4.7** Biztosítani kell, hogy minden tanuló elsajátítsa a fenntartható fejlődés előmozdításához szükséges ismereteket és készségeket, többek között a fenntartható fejlődésről és a fenntartható életmódról, az emberi jogokról, a nemek közötti egyenlőségről, a békéről és az erőszakmentesről, a globális állampolgárságról, a kulturális sokszínűség értékességéről és a kultúra hozzájárulásáról a fenntartható fejlődéshez.
- 4.A** Olyan oktatási létesítményeket kell építeni, a meglévőket pedig úgy kell korszerűsíteni, hogy azok figyelembe vegyék a gyermekek és fogyatékkal élők körülményeit és a nemek közötti egyenlőséget, valamint biztonságos, erőszakmentes, befogadó és hatékony tanulási környezetet biztosítsanak mindenki számára.
- 4.B** 2020-ig jelentősen bővíteni kell globálisan a fejlődő országok, különösen a legkevésbé fejlettek, a kis szigeteki fejlődő államok és az afrikai országok számára elérhető felsőoktatási ösztöndíjak számát, ideértve a szakképzést, az információs és kommunikációs technológiákat, valamint a műszaki, a mérnöki és természettudományos programokon történő részvételi lehetőségeket.
- 4.C** Jelentősen növelni kell a képzett tanárok kínálatát a tanárképzés terén folytatott nemzetközi együttműködés révén, többek között a fejlődő

játítsa a fenntartható fejlődés előmozdításához szükséges ismereteket és készségeket, többek között a fenntartható fejlődésről és a fenntartható életmódról, az emberi jogokról, a nemek közötti egyenlőségről, a békéről és az erőszakmentesről, a globális állampolgárságról, a kulturális sokszínűség értékességéről és a kultúra hozzájárulásáról a fenntartható fejlődéshez.

országokban, a legkevésbé fejlettekben és a kis szigetek fejlődő államokban.

TÉNYEK ÉS ADATOK:

- A koronavírus-válság előtt az előrejelzések azt mutatták, hogy több mint 200 millió gyermek maradna iskolán kívül, és a fiatalok csupán 60 százaléka végezné el a középiskolát 2030-ban.
- Világszerte 617 millió fiatalnak nincs alapvető matematikai és írástudási képessége.
- Mintegy 750 millió felnőtt – kétharmaduk nő – írástudatlan maradt 2016-ban. A világon az írástudatlan népesség fele Dél-Ázsiában, negyede pedig a szubszaharai Afrikától délre található.
- 10 alacsony és közepes jövedelmű országban a fogyatékossgal élő gyermekek 19 százalékkal kisebb valószínűséggel értek el minimális olvasási jártasságot, mint a nem fogyatékossgal élők.
- 4 millió menekült gyermeknek nem volt lehetősége iskolába járni 2017-ben

Az iskolák bezárása visszafordíthatja az elmúlt évek során elért eredményeket az oktatáshoz való hozzáférésben.

A pandémia előtt 26 százalékról 19-re csökkent azoknak a gyermekeknek az aránya, akik egyáltalán nem vettek részt általános és középiskolai oktatásban, azonban ez az arány számszerűsítve továbbra is 258 millió gyermeket jelent. Többségük olyan elmaradottabb régiókban él, mint a szubszaharai Afrika vagy Dél-Ázsia. Általánosságban a lányok számára több akadály áll fenn a velük egyidős fiúkkal szemben az oktatás

területén, mivel az ENSZ adatai szerint körülbelül 5,5 millióval több lánygyermek marad ki az alapfokú oktatásból, mint fiúgyermek. A Covid-19-járvány valószínűsíthetőleg minden gyermek, nemektől függetlenül, esélyeit rontotta, hogy már az általános iskolai ismereteket megfelelően elsajátítsa, mivel az iskolabezárások miatt bevezetett távoktatás egyes becslések szerint körülbelül 500 millió gyermeket zárt ki az oktatási rendszerből az eszközök és megfelelő infrastruktúra hiánya okán.

Helyreállító intézkedések nélkül a Covid-19 hatásai csak tovább növelik azokat az akadályokat, amelyekkel a szegény gyermekek szembesülnek oktatásuk befejezése során.

A 4. cél egyik fontos eleme, hogy a gyermekeknek lehetőséget teremtsen az iskolába járás folytonosságára, és el is végezzék azt. Ennek eredményeként az általános iskolát elvégzettek globális aránya 70 százalékról 85-re növekedett, azonban ez az arány nem érvényes ekkora mértékben az általános iskola felső tagozatosai és a középiskolások körében, ahol az előbbit még a tanulók 73 százaléka elvégzi, de csak a diákok 49 százaléka fejezi be teljes mértékben a középfokú tanulmányait. Míg a magasabb jövedelmű országokban jóval nagyobb arányú az alap- és középfokú tanulmányok teljesítése, addig az alacsonyabb jövedelmű országokban ez nem ilyen evidens. Az ezen országok legszegényebb 20 százalékhöz tartozók körében az általános iskolát elvégzettek aránya csupán 34, míg a leggazdagabbak körében 79 százalék. Ehhez hasonló eltéréseket tapasztaltak az elemzők a középiskolát elvégzettek arányában is.

A távoktatás továbbra is elérhetetlen a szegényebb országokban élő gyermekek többségének.

A koronavírus-járvány miatt az iskolák nagy része digitális oktatásra állt át, ami mind a diákok, mind a tanárok számára új kihívást jelentett, fejlett vagy fejletlenebb régióktól függetlenül. Míg a távoktatás Európában sokkal könnyebben működött, mivel a 2019-es adatok szerint a háztartások 87 százalékában van internetelérés, addig ez a szám Afrikában csupán 18 százalék. Komoly különbségek azonban nemcsak itt, hanem azon háztartások arányában is látszódnak, amelyek rendelkeznek legalább egy számítógéppel vagy azzal egyenértékű elektronikai eszközzel. A sikeres távoktatás azonban nem csak materiális dolgokból áll, függ a tanárok és szülők számítógépes ismereteitől is. Az egyes országok által rendelkezésre bocsátott adatokból kitűnik, hogy

az alapvető számítógépes ismeret, amely egy elektronikus fájl másolásából áll, csak a lakosság kicsivel több mint fele tudja elvégezni. Komplexebb műveleteket, mint például egy szoftver letöltése és feltelapítése, vagy egy program írása, még ennél is kevesebb ember képes teljesíteni.

Az iskolabezárások további kockázatokat jelentenek a kiszolgáltatott gyermekek egészség- és biztonsága szempontjából.

Több millió gyermek számára az iskola nem csupán egy helyet jelent a tanulásra. Sokszor ezek az intézmények adják meg számukra a biztonságot, erőszakmentességet, az ingyenes étkezést, orvosi ellátást, oltásokat vagy éppen a vitaminok és ásványi anyagok elérhetőségét. A pandémia miatt körülbelül 379 millió gyermek számára vált elérhetetlenné az iskolai étkeztetés, ami rengeteg fiatalot sodort az éhezés szélére. Korábbi tanulmá-

JELMAGYARÁZAT

Trendek (színek és nyilak, nyílhegyek)

- Lényeges előrehaladás/terv szerint halad
- Elfogadható előrehaladás, de gyorsítás szükséges
- Korlátozott vagy nincs előrelépés
- Értékcsökkenés

Jelenlegi szint

- A cél teljesült vagy majdnem teljesült
- Közel a célhoz
- Mérsékelt távolságra a céltól
- Távol a céltól
- Nagyon messze a céltól
- Elégtelen adat

AZ EURÓPAI UNIÓ OKTATÁSI ÉS KÉPZÉSI PROGRAMJA

(AZ ET 2020 KERETRENDSZER)

Az Európai Unió oktatási és képzési programja lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy egymástól tanuljanak, és elsajátítsák a legjobb gyakorlatokat.

A keretrendszer központi eleme az élethosszig tartó tanulás gondolata. Emiatt kisgyermekkorától kezdődően egészen a felnőttképzésekig kíván lehetőségeket nyújtani az uniós állampolgárok számára.

Az ET (Education and Trainings) 2020 négy fő célt tűzött ki maga elé:

- Az élethosszig tartó tanulás és mobilitás elérhetővé tétele.
- Az oktatások és képzések minőségének, valamint hatékonyságának javítása.
- Az egyenlőség, szociális kohézió és aktív állampolgárság népszerűsítése.
- A kreativitás és innováció növelése, különös tekintettel a vállalkozói szellemre.

Az EU 2020-as céljai közt szerepeltek a következő célértékek:

- A gyermekek 95 százaléka részesüljön kisgyermekkorai oktatásban (3–6 éves korig).
- A 15 éves gyermekek körében csökkenjen 15 százalék alá az alulképzettség az olvasás, matematika és tudományok terén.

- A 18–24 éves korosztály esetében a korai lemorzsolódók aránya ne legyen több 10 százaléknál.
- A 30–34 éves korosztály legalább 40 százaléka rendelkezzen valamilyen felsőfokú végzettséggel.
- A felnőttek legalább 15 százaléka vegyen részt valamilyen oktatásban.
- A diplomát szerzett fiatalok foglalkoztatási aránya érje el a 82 százalékot.

ERASMUS+

Az Erasmus+ program az Európai Unió oktatáspolitikájának az egyik fő alapköve. A program négy fő cél mentén jött létre:

- 1.** A kulcskompetenciák és készségek fejlesztése, különös tekintettel a munkaerőpiac és a társadalmi kohézió szempontjából fontos készségeket illetően.
- 2.** A minőség, az innováció és a nemzetköziesítés erősítése az oktatási-képzési intézményekben.
- 3.** A szakpolitikai reformok és az oktatási-képzési rendszerek modernizációjának támogatása.
- 4.** A nyelvtanítás és nyelvtanulás fejlesztése, a nyelvi sokszínűség és az interkulturális érzékenység támogatása.

A program alapvetően széles körben szólít meg uniós állampolgárokat. Jelentkezhetnek hallgatók, oktatók, önkéntesek, felnőtt tanulók, de akár ifjúsági területen működő szervezetek tagjai. Az Erasmus+ programra az Európai Unió 2014 és 2020 közötti

időszakra 14,7 milliárd eurót biztosított, amelyet elsősorban az európai oktatás, az uniós képzések, az ifjúsági szakma és sport fejlesztésére és megerősítésére használtak fel, valamint további 1,68 milliárd jutott harmadik országokkal közös programok finanszírozására.

Az Erasmus+ programok megvalósítását Magyarországon a Tempus Közalapítvány koordinálja.

Egy új ciklus kezdete, azaz mi várható a 2021–27 közötti időszak során? Az Európai Unió elsősorban a program

sikerességére való tekintettel a következő ciklusra majdnem kétszer akkora keretet biztosít, mint az előző időszakra, azaz 26 milliárd eurót. Ezt az összeget még megfelelő egy 2,2 milliárd eurós támogatás az uniós kívüli programok finanszírozására, így a teljes keret összesen 28,2 milliárd.

A 2027-ig kijelölt stratégia erős fókuszot helyez a sokszínűsésre, a digitalizációra és a fenntarthatóságra.

Az új program szerves részét fogja képezni a DiscoverEU projekt, melynek keretében a 18 éves fiatalok lehetőséget kapnak arra, hogy egy hónapon át bebarangolják Európát, a fenntarthatóság jegyében lehetőleg vonattal. A DiscoverEU projekt összeköti az európai fiatalokat, és elérhetővé teszi számukra, hogy testközelből is megismerjék a kontinens gazdag kulturális örökségét. Felvértezi őket továbbá a felnőtté váláshoz elengedhetetlen készségekkel, és bátorítja a fenntartható utazási szokások kialakítását is.

Lényeges változás még, hogy a pályázók egyik kedvelt desztinációja, az Egyesült Királyság az EU-ból történő kilépésével megszűnt a továbbiakban Erasmus+ úti cél lenni. Emiatt a brit városok és egyetemek nem szerepelnek a 2021–27-es programban. A változás a már folyamatban lévő, többéves projekteket nem érinti.

Az Erasmus+ finanszírozást biztosít iskolások rövid és hosszú távú tanulmányi mobilitásához, megadva számukra az esélyt, hogy akár egyénileg, akár az egész osztállyal együtt megtapasztalják a külföldi utazással járó izgalmakat. Ráadásul a program ezen túlmenően nem csupán a fiataloknak, de a felnőttképzésekben részt vevőknek is lehetőséget nyújt, hogy más országokba utazzanak.

A tervezett költségvetés két irányban oszlik el: 70 százaléka az egész életen át tartó tanulásra fókuszál, azaz mindenki számára elérhető mobilitási lehetőségeket kíván biztosítani, a keret maradék 30 százalékát pedig olyan együttműködési projektekbe és szakpolitika-fejlesztési

tevékenységekbe fektetik, melyek során a szervezetek nemzetközi tapasztalatokra és kapcsolatokra tehetnek szert, megerősítik kapacitásukat és innovatív megoldásokat dolgoznak ki, bevált gyakorlatokat pedig megosztják a hozzájuk hasonló szervezetekkel.

SOKSZÍNŰ ERASMUS+	DIGITÁLIS ERASMUS+	ZÖLD ERASMUS+
Egyenlő esélyek biztosítása	Könnyen elérhető és minőségi digitális tanulás	Ösztönzés a repülést helyettesítő, alacsony szén-dioxid-kibocsátású közlekedési eszközök használatára
Különböző korosztályokhoz, kulturális és társadalmi csoportokhoz tartozó emberek elérése	Lehetőség a digitális készségek fejlesztésére	A fenntarthatósággal és klímavédelemmel kapcsolatos tudásanyagok elérhetővé tétele
Hátrányos helyzetben lévők felkarolása (fogyatékossgal élők, tanulási nehézségekkel küzdők, bevándorlók)	Európai diákigazolvány: könnyű és biztonságos elektronikus hozzáférés az európai oktatási intézményekhez	A fenntartható, felelős társadalmak és gazdasági rendszerek kiépülésének segítése

A megjelenített tartalom az EP Kommunikációs Főigazgatósága által támogatott együttműködés keretében készült, annak tartalmáért az Európai Parlament felelősséget nem vállal.

nyok szerint a koronavírus-járvány által okozott társadalmi és gazdasági krízis megemelheti a gyermekek elleni erőszak, a gyermekmunka, a gyermekházasság és a korai terhesség arányát is. A szegény családokból származó gyermekek a ki-eső családi jövedelem pótlására gyakran dolgozni kényszerülnek, hogy ellensúlyozzák a csökkenő termelékenység miatti negatív gazdasági hatásokat. A Covid-19 elleni küzdelem költségei és az adóbevételek mérséklődése, amelyet a gazdasági visszaesés okoz, valószínűleg negatív hatással lesz a kormányok oktatásügyi kiadásaira és az oktatásnak nyújtott globális támogatásra.

Az iskolákban az alapvető infrastruktúra hiánya, például a kézműsök, megnehezítik a Covid-19-ből való regenerációt.

Mint már a cikk elején is említettük, bizonyos régiók iskoláiban az alapvető infrastrukturális háttér sincs meg. Idetartozik a vizesblokk, a tiszta víz, az elektromos áram, a számítógépek vagy éppen az internet. Globálisan a középiskolák 89 százalékában van elektromos áram, 85 százalékuk ivóvízellátása biztosított, 74 százalékuknak saját számítógépparkjuk van, valamint 61 százalékuknál biztosított az internetelérés. Habár az eredmények világszinten kielégítőnek is tűnhetnek, vannak olyan régiók – mint például a szubszaharai Afrika –, ahol ezek a számok jóval alacsonyabbak. A középiskolák 57 százalékában van elektromos áram, 55 százalékukban tiszta ivóvíz, 41 százalékukban vannak számítógépek, és mindössze 24 százalékuknál biztosított az internet.

Ahhoz azonban, hogy minőségi oktatást lehessen biztosítani, megfelelően képzett tanárookra is szükség van. Világszerte az általános iskolai tanároknak a 85, a középiskolai tanároknak a 86 százaléka szerzett alapszintű tanári képesítést.

MAGYAR EREDMÉNYEK

Magyarország a 4. cél tekintetében igen változatos eredményeket produkált az elmúlt években. Pozitívumként lehet említeni két sikeresen teljesített alcél, melyek közül az egyik azon gyermekek arányára vonatkozott, akik az általános iskola kezdése előtt bölcsődei és/vagy óvodai oktatásban részesültek, valamint a felnőttek számára készített PIAAC-teszt eredményei is elérték a szükséges értéket az alcél teljesítéséhez.

További két alcélról lehet azt mondani, hogy jó úton haladnak a kitűzött célok eléréséhez.

Ezek a 15 éves, általános iskolát végzett diákok képességeit felmérő PISA-teszt eredményeiben mutatott javuló tendenciák, illetve azon diákok arányában, akik nem tudják a 2. szintet elérni a PISA-tesztek természettudományokkal kapcsolatos részében.

Mérsékelt előrelépés tapasztalható a 18–24 éves népesség arányában, akik legfeljebb az általános iskola felső tagozatát sikeresen teljesítették, valamint a felmérést megelőző négy hét alatt nem vettek részt semmilyen oktatásban vagy képzésben.

Tovább romlott azonban a felsőfokú végzettségű 30–34 éves korú lakosság aránya, illetve a 25–64 éves korú lakosság azon aránya, akik a felmérést megelőző négy hétben formális vagy nem formális oktatásban és képzésben részesültek.

A FINN OKTATÁSI RENDSZER

A finn oktatási rendszert sokan követendő példaként emlegetik. Az oktatás az egyik legfontosabb sarokköve a finn jóléti társadalomnak. Az északi állam oktatási rendszere egyenlő és ingyenes (kivéve 0–6 éves korig) lehetőséget kínál a társadalom minden tagja számára, nemtől és kortól függetlenül. A finn tanárok magasan képzettek és messzemenőig elkötelezettek munkájuk iránt.

Mindezen attribútumok egy stabil és fejlett rendszer oszlopait képezik, mely követendő példát állít Európa többi állama elé is. Érdekes hát részletesebben is megnéznünk, hogy mi teszi a finn oktatási rendszert a világ egyik legjobbjává.

A finn oktatási rendszert alapvetően 6 nagyobb szintre oszthatjuk:

- gondoskodás és oktatás biztosítása a legkisebbek számára (0–6 éves korig);
- az általános iskolát megelőző egyéves oktatás (6 évesek számára);
- kötelező, 9 éves általános oktatás (7–16 éves korig);
- középszintű oktatás, amely jelentheti egyrészt a hagyományos középiskolai oktatást, valamint a szakképzést is (jellemzően 3–5 éves időszak, a választott képzési formától függően);
- felsőfokú oktatás egyetemeken (alap- és mesterképzés: 3+2 év, majd doktori képzés);
- felnőttképzés, amely minden szinten elérhető.

A 6 évesnél fiatalabb gyermekek rendszerszintű felkarolása elősegíti egészséges fejlődésüket, általános jólétet biztosít számukra, illetve kulcs szerepet játszik az egyéni készségek és adottságok felfedezésében, a tanulással való játékos ismerkedésben. Az oktatás ezen, legkorábbi szakasza nem kötelező jellegű, és a helyi hatóságok, valamint önkormányzatok feladata, hogy biztosítsák a gyermekek ellátásához szükséges megfelelő körülményeket. Bár az oktatási rendszer többi szintjével ellentétben ez nem ingyenes, a díjszabás a család jövedelmének és méretének függvényében történik.

Az általános iskolát megelőző egyéves oktatás célja, hogy elősegítse a gyermekek tanulási és fejlődési lehetőségeit, továbbá fontos szerepet tölt be a folyamatos tanulásban. 2015 óta minden gyermek számára kötelező és ingyenes.

A kötelező általános iskolai tanulmányok hét éves korban veszik kezdetüket. Az iskolákat a helyi hatóságok és más edukációs szolgáltatók tartják fent. A tankötelezett korú gyermekek kevesebb mint 2 százaléka vesz csupán igénybe magániskolát. Az általános tanulmányaik befejeztével a fiatalok kötelesek jelentkezni középfokú képzésre, melyet annak elvégzéséig vagy a 18. életévük betöltéséig látogatnak.

A középfokú tanulmányok során általános és specifikus, szakmai képzésekre lehet jelentkezni. Az általános képzés nagyon hasonló a magyar gimnáziumok képzési rendjéhez, melynek végzetével a diákok érettségi vizsgát tehetnek. Azok, akik sikerrel veszik az akadályt, jelentkezhetnek egyetemre. Ez a fajta általános, generális ismereteket nyújtó képzési szint rendszerint három évet ölel fel, mielőtt a tanulók egyetemre mehetnek.

A középfokú szakmai képzések biztosítják a választott szakmához szükséges alapvető készségek elsajátítását. Ezt követően lehetőség van specializálódni, illetve továbbképzéseken is részt venni, melyek a karrierút minden szakaszában rendelkezésre állnak. A képzés kezdetén a diák és az intézmény közösen, a személyi kompetenciákhoz illeszkedő képzési tervet állít össze. A szakmai képzés munkahelyre való kihelyezéssel is történhet.

A finn felsőoktatás kétféle entitást különít el: az egyetemeket, illetve az alkalmazott tudományok egyetemeit. Ez utóbbiak sokkal gyakorlatiasabb oktatást biztosítanak, reagálva az

aktuális munkaerőpiaci trendekre. És bár alap- és mesterképzést ugyanúgy találunk mindkettőnél, doktori képzés nem áll rendelkezésre a gyakorlatorientált egyetemeken. A hagyományos finn egyetemek képzési rendje ugyanakkor illeszkedik a nálunk is megszokott bolognai rendszerbe, tudományos és művészeti területen is biztosítva a lehetőséget a három fokozat megszerzésére: alap-, mesterképzés és doktori iskola.

A finn oktatási rendszer egyik legszembe-tűnőbb és talán legkülönlegesebb vonása, hogy állampolgárai számára biztosítja az élethosszig tartó tanulás lehetőségét. Ráadásul mindezt széles palettán teszi elérhetővé. Diplomatanulmányok, továbbképzések, kompetenciaalapú képzések, gyakornoki képzések, állampolgári készségek fejlesztése, különféle mesterségek elsajátítása – ez mind-mind elérhető a különböző korosztályok számára. A képzések térítése történhet önköltségen, gyakornoki programon keresztül, de sok esetben maga a munkáltató téríti.

Az edukációs rendszer struktúrájának megismerését követően lássuk, mik is azok a fontosabb vonások, melyek valóban különlegessé teszik a finn oktatási szisztémát.

- Nincsenek standardizált felmérések (a középfokú tanulmányok lezárását jelző érettségien kívül). Valamennyi tanulót egyénileg kialakított osztályozási rendszerben értékelnek ki.
- A tanárok esetében mesterképzés szükséges ahhoz, hogy elhelyezkedjenek a szakmában. Mind közül a tanári képzések a legszigorúbbak az országban, és a jelölteknek szigorú kiválasztási folyamaton kell átmenniük.
- A folyamatos iskolai versengés helyett az együttműködésre nevelik a fiatalokat.
- Az oktatási rendszer fő célja a társadalmi egyenlőtlenségek elsimítása, nem pedig azok erősítése.
- Minden diáknak ingyenes étkeztetést biztosítanak.
- Az oktatás 9 órákor kezdődik, így a diákok kipihentebben kezdenek az első tanegységet.
- Az osztályok létszáma és a tanárok száma is alacsonyabb, mint a hagyományos oktatási rendszerekben.
- A tanárok személye éveken át változatlan marad, így jobban megismerhetik diákjaikat, azok egyéni szükségleteinek megfelelő tantervet kidolgozva.

- A diákoknak csupán néhány tanegységük van naponta, így az iskolai légkör kevésbé feszült.
- És végül, de nem utolsósorban, minden fiatal álma: az OECD felmérése szerint a finn diákok kapják a legkevesebb házi feladatot a világon.

Típek, amiket egyéni szinten tehetsz a minőségi oktatás érdekében

- Adományozz könyveket iskolai és nyilvános könyvtáraknak vagy rászoruló családoknak!
- Támogasd a világ legszegényebb részein az oktatásban dolgozó jótékonyági szervezeteket!
- Tanítsd meg a gyermekeidnek, hogy miért fontos az oktatás, hiszen sokan nem látják a kézzelfogható előnyét!
- Mutass a gyermekeidnek olyan filmeket vagy tévéműsorokat, amelyek egyszerre szórakoztatók és oktató jelleggel is bírnak!
- Segíts megfelelő környezetet kialakítani gyermekeidnek a tanulásra!
- Önkénteskedj! Segíts a rászorulóknak felzárkózni! Legyen szó beteg gyerekekről, vagy mélyszegénységben élőkről, vagy akár a gyermeked osztálytársáról!
- Képezd magad! Az élethosszig tanulás neked is fontos!

A cikk szakértő partnerünk, a Planet Fanatics' Network gondozásában készült. Szerzői: **SZOMOLÁNYI KATALIN, PÁLFI NÁNDOR ÉS SZEPESI MÁTÉ**, a Planet Fanatics' Network munkatársai.

Kiadónk, a Ringier Axel Springer, a fontos ügyek mellett áll: kiadványainkban közérthetően és hitelesen tájékoztatunk arról, mi mindent tehetünk közösen a fenntartható fejlődés érdekében.